

בס"ד. ש"פ האזינו, י"ג תשרי*, ה'תשכ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

כנשר יעיר קנו גו' ישאהו על אברתו ה' בדד ינחנו, וקאי על מ"ש לעיל מיני² יצרנהו כאישון עינו, שע"ז שיצרנהו כאישון עינו עי"ז כנשר יעיר קנו, ולכן ישאהו על אברתו הוי' בדד ינחנו. ופירוש יצרנהו כאישון עינו, הנה ידוע³ שישנם ספירות ומלאכים שנק' בשם עינים, וכמבואר בתו"א⁴ בענין עיני הוי' משוטטים ומשוטטות שהם ב' סוגים במלאכים, אמנם ישראל שהם לפני מלאכי השרת הם בחי' אישון עינו. שהעין עם היותו כלי לכח הראי', מ"מ הנה עיקר הראי' הוא מהאישון שבעין, וזהו מעלת ישראל על המלאכים, שהמלאכים נק' בשם עינים בכללות, וישראל הם בחי' אישון עינו.

ב) ולהבין זה, וגם להבין שייכות העינים שע"ז שיצרנהו כאישון עינו עי"ז כנשר יעיר קנו, ועי"ז ישאהו על אברתו הוי' בדד ינחנו, יובן זה בהקדים מאמר בעל ההילולא⁵ ע"פ⁶ את הוי' האמרת היום גו' והוי' האמירך היום גו'⁷, ומביא מ"ש בהמשך הפסוק והוי' האמירך היום גו' לשמור כל מצותיו, שעל זה הקשה באוה"ח הקדוש הלא דבר זה הוא מתנאי הכבוד שרשם במעשה ישראל לה', כמו שכתוב בפסוק את הוי' האמרת היום גו' ולשמור חוקיו ומצותיו גו', ומה מקום להזכירו בדברים שמה' לישראל. אך הענין יובן בהקדים הפירוש דהאמרת והאמירך מלשון שבח, כדרשת חז"ל⁸ ע"פ זה, אמר להם הקב"ה לישראל

(3) ראה ד"ה יסובכנהו — לאדה"ז (ברוקלין תשכ"ב)*.

(4) פ' וירא ד"ה ארדה נא.

(5) בקונטרס הנ"ל. וראה גם ד"ה זה תרע"ח. ד"ה כל המאריך באחד תרפ"ו. ד"ה מים רבים תשי"ז.

(6) תבוא כו, ז"יח.

(7) עד כאן הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(8) ברכות ו, סע"א. במדבר פ"ד, ד.

(* התחלת וסיום המאמר — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ויצא לאור בשעתו בתור הוספה לקונטרס "מאמר את ה' האמרת — תרל"ב" (כ"ף מ"ח תשכ"ב)*.

(1) פרשתנו לב, יא"ב.

(2) שם, יו"ד.

(* ב"פתח דבר" שם: "כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר המאמר בעת ההתוועדות בש"פ האזינו, י"ג תשרי (יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש) השתא — עם איזה שינויים ובהוספת התחלה וסיום".

(* נדפס לאח"ז בסה"מ תקס"ו ע' שס וע' שצב.

אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר⁹ שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר¹⁰ ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

ויש להוסיף המבואר במק"א¹¹ שהאמרת יש בו ג' פירושים, פירוש הא', לשון שבח, כנ"ל, פירוש הב', לשון לבוש, פורפירא, כמ"ש במדרש¹² ע"פ¹³ בצע אמרתו, בזע פורפירא (לבוש) דילי, ופירוש הג', מלשון אמירה ודיבור. וזוהי שייכות הפסוק את הוי' האמרת היום גוי' לראש השנה, כי, מבואר בלקו"ת¹⁴ שהיום סתם קאי על ראש השנה, ובראש השנה נעשה הענין דאת הוי' האמרת היום, בכל ג' הפירושים הנ"ל. להנה, העבודה דר"ה היא כמארז"ל¹⁵ אמר הקב"ה (לישראל) אמרו לפני בר"ה מלכיות כו' כדי שתמליכוני עליכם, שזהו תוכן פירוש הא' דהאמרת, לשון שבח, שהו"ע אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, כמארז"ל¹⁶ שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד זהו מלכות. ופירוש הב', לשון לבוש, כי כאשר נברא אדה"ר בר"ה אמר הוי' מלך גאות לבש¹⁷, שנתלבש בלבוש מלכות. ופירוש הג' מלשון אמירה ודיבור, כידוע¹⁸ שבר"ה הוא בנין עולם הדיבור.

וממשיך בהמאמר⁵ בביאור הפירוש דהאמרת והאמירך מלשון שבח, שבשניהם נאמר אחד (הוי' אחד, גוי אחד), שיש בו ג' פירושים. פי' הא', כמארז"ל¹⁹ אחד אין כיוצא בו. וצריך להבין מהו השבח שאין כיוצא בו, איך יעלה על לב איש קס"ד שיש כיוצא בו ח"ו, והרי אפילו אומות העולם קרו לי' אלקא דאלקייא²⁰, וא"כ למה צריך לומר שאין כיוצא בו. ופירוש הב', שאחד שולל הענין דע"ז, כמארז"ל²¹

(20) מנחות קי, א.

(21) ראה דברים רבה פ"ב, לא: א"ל שמע ישראל אנכי ה"א, נענו כולן ואמרו ה"א ה' אחד. — ומה שמחלק בפנים לשנים: אנכי — השיבו ה' אלקינו, לא יהי' לך — השיבו ה' אחד, אולי י"ל שהוא ע"פ הירוש' (ברכות פ"א ה"ה) דעשה"ד כלולים בק"ש: אנכי ה"א — שמע ישראל ה"א, לא יהי' גוי' על פני — ה' אחד. וס"ל דהמדרש רבה כאן קיצר, וד"ת כו' ועשירים במק"א (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס הנ"ל).

(9) ואתחנן ו, ד.

(10) דברי הימים"א יז, כא.
(11) אוה"ת תבוא ע' תחרט.
(12) איכ"ר פ"ב, כא.
(13) איכה ב, יז.
(14) תבוא מא, ג. נצבים מד, א.
(15) ר"ה טז, א. לד, ב.
(16) שם לב, ב.
(17) תהלים מזמור צג. פרקי דר"א פ"א.
(18) לקו"ת פ' ראה לא, ג. דרושים לר"ה סע"א. ובכ"מ.
(19) במדבר"ר פ"י, ה.

מהיכן זכו ישראל לק"ש ממ"ת, אמר הקב"ה שמע ישראל אנכי ה' אלקיך השיבו ישראל ה' אלקינו, לא יהי לך כו' השיבו ישראל ה' אחד, ונמצא שהו' אלקינו הו' אחד הוא קיבול על ב' דברות דאנכי ולא יהי לך, והיינו, שאחד שולל הענין דע"ז. ופי' הג', שהו' אחד היא מצוה בפ"ע, מצות לייחדו, שהרי אפשר להיות קיום הציווי אנכי ולא יהי לך, ומ"מ, אין זה עדיין ענין היחוד, ועל זה ניתוסף הענין דהו' אחד, שהוא הציווי ליחדו, והוא שלילת ענין השיתוף, שעל זה נצטוו בני"י בפסוק שמע ישראל גו' ה' אחד²², משא"כ אומות העולם, אף שנצטוו על ע"ז, כמ"ש באדה"ר ויצו²³, ואמרו רז"ל²⁴ אין צו אלא ע"ז, מ"מ, לא נצטוו על השיתוף (כמ"ש הרמ"א²⁵ שנמשך אחר הר"ן והתוס'²⁶). והיינו, שאצל אומות העולם, כולל גם חסידי אומות העולם, אין הענין דהאמנת היחוד, כי אם בישראל דוקא.

ג) **וביאור הענין**, דהנה כתיב²⁷ רם על כל גוים הו' על השמים כבודו, וזהו לפי שיטת אומות העולם שהם חושבים שהבריאה היא בדרך השתלשלות עילה ועלול, שהעילה והעלול הם בערך זה לזה, וכמבואר באגה"ק²⁸ שהעלול יודע ומשיג איזה השגה בעילתו, ועד שגם במהותם ועצמותם אין הפרש גדול כ"כ רק שזה עילה וזה עלול, ולכן סוברים הם שלהיותו רם ונשא הרי רק על השמים כבודו, ולא על הארץ, כיון שזוהי השפלה לפניו ית' להשפיל את עצמו בעלולים השפלים כמו הארץ וכל אשר בה, שהרי ככל שתתארך ההשתלשלות דעילה ועלול (ווי לאנג עס זאל ניט זיין) יהיו העילה והעלול בערך זה לזה. אבל האמת היא כפי שידועים בני"י (היינו, שענין זה הוא לא רק באופן של אמונה, אלא נמשך גם בהבנה והשגה) שהתהוות הבריאה אינה בדרך עילה ועלול, אלא בדרך יש מאין, שזהו"ע שבאין ערוך כלל, והיינו, שגם השמים הם בחי' השפלה, וכמ"ש²⁹ היושבי בשמים, כפי שמדייק בזהר³⁰ דהול"ל היושב בשמים, ומהו אומרו היושבי, בתוספת יו"ד, אלא שהיוד" מורה על קטנות והשפלה יתירה בהוספה על ההשפלה שבכללות ענין

(סג, ב), ר"ן ספ"ק דע"ז, רי"ז ני"ז ח"ה, ואשר בשו"ת ושב הכהן סלי"ח ושו"ת שער אפרים סכ"ד נחלקו ע"ז (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס הנ"ל).
 27 תהלים קיג, ד.
 28 ס"ב (קכט, סע"ב ואילך).
 29 תהלים קכג, א.
 30 ח"ג רסה, ב.

22 סהמ"צ להרמב"ם מ"ע ב'. הל' יסוה"ת בתחלתו. ובכ"מ. וראה ג"כ סהמ"צ להצ"צ מצות אחדות ה'.
 23 בראשית ב, טז.
 24 זח"ג קיא, ב. וראה ג"כ סנהדרין נו, ב.
 25 או"ח סו"ס קנו.
 26 בד"ה מי כמוכה תרכ"ט מציין לתוד"ה שמא בבכורות (ב, א) וד"ה אסור בסנהדרין

הישיבה, כמשל האדם היושב שעי"ז נשפל מלא קומתו, ועז"נ³¹ המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, היינו, שלהיותו מגביהי לשבת, לכן הוא משפילי לראות בשמים ובארץ בשוה. ומזה מוכח גם בנוגע להענין דהשגחה פרטית, שההשגחה אינה רק על מין המדבר, אלא גם על כל פרטי הנבראים עד לבחי' הדומם, וכידוע תורת הבעש"ט שנמסרה לנו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו³², שיש השגחה פרטית אפילו על עלה הנובל מן האילן ומתגלגל ממקום למקום, אם ובאיזה אופן יתגלגל, ועד שענין זה נוגע לכללות הכוונה כו'. ויסוד דבר זה הוא מארז"ל בחולין³³ ר' יוחנן כי הוה חזי שלך אמר משפטיך תהום רבה, ופירש"י שזמנתה שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים להמית המזומנים למות. וכן איתא במד"ר פ' וישלח³⁴ שגם צפור מבלעדי שמיא לא מתצדא, שב"ק יוצא ואומר דימוס (לשון רחמים והצלה) או ספקולא (לשון מיתה ועונש). אמנם, מדברי המדרש הנ"ל אין ראי' כל כך³⁵, ועיקר הראי' היא ממארז"ל דחולין הנ"ל, ומזה הביא רבינו הזקן תשובה³⁶ להאומרים שההשגחה היא רק במין האדם, שהרי מפורש להדיא שגם על דגי הים יש השגחה פרטית להזמין שלך כדי להמית המזומנים למות. והא דאמרו חז"ל³⁷ על הפסוק³⁸ ותעשה אדם כדגי הים, מה דגים שבים כל הגדול מחבירו בולע את חבירו אף בני אדם אלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו, אין הכוונה שבליעת הדג ע"י דג גדול ממנו היא בלא דין ומשפט, אלא ע"ד שפירש"י בחולין גבי שלך. וראי' לדבר, שהרי מזה הוכיחו בגמרא שגם במין האדם כן הוא, ובמין האדם הכל מודים שיש השגחה פרטית, וא"כ, הרי זה בא ללמד ונמצא למד, שגם בדגי הים יש השגחה פרטית. ומה שאמרו שכדי שלא יהי' איש את רעהו חיים בלעו צריך להיות מוראה של מלכות (ולכן הוי מתפלל בשלומה של מלכות)³⁹, אף שהכל הוא

חולין דוקא" (וראה גם תו"מ ח"ד ע' 157 ואילך).

(36) ראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) לו, ז סק"ג.

(37) ע"ז ד, א.

(38) חבקוק א, יד.

(39) אבות פ"ג מ"ב — הובא בע"ז שם.

(31) תהלים קיג, ה"ו.

(32) סה"מ קונטרסים ח"ב רעט, א. וראה

כתר שם טוב (קה"ת תשנ"ט) הוספות סקע"ט ואילך. וש"נ.

(33) סג, א.

(34) פע"ט, ו.

(35) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בד"ה מים רבים תשי"ז (תו"מ סה"מ חשון ע' שג): "להעיר מקהלת יעקב מע' השגחה*.

וי"ל דלכן תשובה נצחת הביא רבינו מש"ס

קה"י מע' השגחה, שיש לפרש "זהקול הלז הי' מהשר שלהם". משא"כ בחולין, הרי מפורש "משפטיך".

(* הובא בלקו"ש ח"ז ע' 64 הערה 41: ראה

בהשגחה ובדין ומשפט, הרי זה ע"ד שאמרו⁴⁰ שאסור לעמוד במקום סכנה, סולם רעוע, כותל רעוע וכיו"ב, כי, כדי להנצל מסכנה יש צורך בריבוי זכיות כו', וכמו כן צריך לשלול את הסכנה דאיש את רעהו חיים בלעו ע"י התפלה בשלומה של מלכות. אמנם, אלה שאינם מאמינים שהקב"ה משגיח על הנבראים שבארץ, אלא עזב את הארץ בידי המזלות כו', הרי זה ענין של עבודה זרה, שעל זה נצטוו גם אומות העולם. ומ"מ, לא נצטוו אוה"ע על השיתוף, כי אם כנ"י, שנצטוו גם לייחדו כו', כנ"ל.

וממשיך בהמאמר לבאר שלילת ענין השיתוף בתוספת ביאור, ע"פ מארז"ל⁴¹ שלשה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו כו', שמזה יובן שענין השיתוף הוא לא רק כאשר חושבים שהם שותפים שוים, אלא גם שותפות שאינה אלא באיזה פרט קל נחשבת לענין של שיתוף שעליו הוזהרו כנ"י בהציווי לייחדו, כי, השלשה שותפין שבאדם אינם שותפים שוים, שהרי נוסף לכך שחלק האב והאם אינו אלא הגוף (עצמות כו' מהאב ובשר כו' מהאם), ואילו הקב"ה נותן בו רוח ונשמה, שזהו העיקר, שהרי בצאת הנפש מן הגוף נשאר חלק האב והאם כאבן דומם כו', הנה עוד זאת, גם ציור צורת הולד מחלק האב והאם ע"י שהיית טפת האב בבטן האם תשעה חדשים, לא נעשה ע"י האב והאם, בדעתם ורצונם, אלא ע"י הקב"ה לבדו, כמארז"ל⁴² ע"פ⁴³ אין צור כאלקינו, אין צייר כאלקינו שצר צורה בתוך צורה, והוא בכח המפליא לעשות כו'. ונמצא, שאע"פ שחלק האב והאם קטן מאד, מ"מ יש להם קצת שותפות, שהרי הם בעלי בחירה, ואם לא ינשאו לא יולידו, ומאחר שיש להם קצת שותפות, נקראים שותפים. ומזה מובן בנוגע לשלילת ענין השיתוף, שלא זו בלבד ששוללים שותפות חשובה, כדעת אוה"ע שקרו ל' אלקא דאלקייא (שגם הם נקראים בשם אלקים), אלא שלא שייך שום ענין של שותפות ח"ו, אפילו לא שותפות קלה ביותר, כי, אע"פ שההשפעה למטה נמשכת ע"י הכוכבים ומזלות, ובפרט בזמן הגלות שאז צריכה להיות ההשפעה ע"י כוכבים ומזלות דוקא⁴⁴, מ"מ, אי אפשר לקרותם בשם שותפים כלל, כיון שאינם בעלי בחירה כלל, כי אם שעל ידם עובר השפע שנשפע ברצון הבורא, והם עצמם אינם אלא כגרזן ביד החוצב בו, שלא שייך לומר שהגרזן הוא שותף במלאכת החציבה, לפי

43) שמואל"א ב, ב.

44) ראה תניא אגה"ת פ"ו. קונטרס ומעין

מאמר ו פ"ג. ועוד.

40) ראה שבת לב, א. תענית כ, ב.

41) נדה לא, א. קדושין ל, ב.

42) ברכות י"ד, א.

שאינו בעל בחירה כלל. אמנם, אוה"ע לא נצטוו על השיתוף, והיינו, לפי שבאוה"ע כתיב (בפרשת השבוע⁴⁵) יצב גבולות עמים למספר בני"ע, נפש יוצאי ירך יעקב, והם מקבלים ההשפעה מע' השרים, וכמ"ש⁴⁶ אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים גו', שלא מנען מלטעות אחריהם⁴⁷. אבל בני"ע נצטוו על השיתוף, לידע האמת שכל מה שנעשה בעולם אינו אלא ברצונו של הקב"ה, ואין עוד מלבדו⁴⁸.

(ד) **והענין** הוא, דהנה כתיב (בפרשת השבוע⁴⁹) ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי גו', והקשה בזהר⁵⁰, ראו כי אני אני הוא סגי, מאי עתה, והיינו, דמ"ש אני אני הוא, חיבור ב' הבחי' דאני, הו"ע יחוד הוי' ואלקים, דהוי' ואלקים כולא חד⁵¹ (כמשנ"ת בארוכה במאמרים שלפנ"ז⁵²), שענין זה יהי' לעתיד לבוא, כמ"ש⁵³ ונשגב הוי' לבדו ביום ההוא, ומהו אומרו ראו עתה, דקאי גם על הזמן דעכשיו (נוסף לכך שכל עניני התורה הם נצחיים). וממשיך בהמאמר ביאור ההפרש בין גן עדן לתחיית המתים, שמזה יוכן שעיקר הגילוי דאני אני הוא לעתיד לבוא גופא יהי' בתחיית המתים דוקא, ועפ"ז יוקשה עוד יותר אומרו ראו עתה. והענין בזה, שבג"ע ישנו ענין של התחלקות, ואין מאיר שם אמיתת ענין האחדות, כי אם בתחיית המתים דוקא. דהנה, אע"פ שגדלה ביותר מעלת ג"ע, שאינו סובל מציאות הרע, ויתירה מזה, שאינו סובל מציאות הגשמי (כמבואר במק"א⁵⁴), מ"מ, הרי זה ענין של הגבלה והתחלקות, כידוע שכללות הענין דג"ע נחלק לב' בחינות, ג"ע התחתון וג"ע העליון. ואף שבפרטיות ישנם ריבוי מדריגות בג"ע, שעל זה אמרו חז"ל⁵⁵ צדיקים אין להם מנוחה כו' שנאמר⁵⁶ ילכו מחיל אל חיל, וזהו שהאבות ומשה רבינו הם כבר בג"ע יותר מג' אלפים שנה והולכים תמיד בעילוי אחר עילוי, מ"מ, בדרך כלל הם רק ב' בחינות, געה"ת וגעה"ע, שהם ב' סוגים בג"ע. וכמובן מזה שכל א' מהם נקרא בשם מיוחד, דלכאורה, כיון שיש ריבוי מדריגות בג"ע, הרי ממה נפשך, או שכולם נקראים בשם אחד, גן עדן, ואומרים שיש בו ריבוי מדריגות, או שכל מדריגה בפ"ע נקראת בשם

(52) ד"ה אתם נצבים תשכ"א (תו"מ חל"א ע' 231 ואילך) וד"ה שובה ישראל שנה זו (לעיל ע' 17 ואילך).
 (53) ישעי' ב, יא. יז.
 (54) ראה סה"מ תרס"ב ע' רצט ואילך.
 (55) ברכות בסופה.
 (56) תהלים פד, ח.

(45) לב, ח.
 (46) ואתחנן ד, יט.
 (47) פרש"י עה"פ.
 (48) ואתחנן ד, לה.
 (49) לב, לט.
 (50) ח"ב קח, ב.
 (51) ראה חז"ב כו, ב.

מיוחד. וכיון שישנם ריבוי מדריגות בג"ע, ונקראים בב' שמות, געה"ת וגעה"ע, הרי מובן שכללות הענין דג"ע הוא באופן של התחלקות לב' מדריגות שהם ב' סוגים בג"ע. משא"כ תחיית המתים הוא בחינה ומדריגה אחת. דהנה, אף שגם בעולם התחי' יש כמה חילוקי מדריגות, וכמארז"ל⁵⁷ שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חברו, דהיינו, שהמדריגה שהיא בחי' חופה אצל צדיק אחד, שמקפת את כל כחותיו הפנימיים ומתענג בה כו', הנה חברו נכוה ממנה, שנכוה הו"ע הפכי כו', וא"כ, יש גם בעולם התחי' כמה חילוקי מדריגות, מ"מ, ההתחלקות היא רק במדריגות פרטיות, אבל בכלל הרי זה רק בחינה ומדריגה אחת, משא"כ בג"ע שיש בכללו ב' בחינות ומדריגות. ושורש הענין הוא, לפי שבג"ע מאיר רק בחי' אור הממכ"ע שיש בו חילוקי מדריגות, ולכן יש ב' בחינות, געה"ת וגעה"ע, ומצד זה הנה גם סדר עליית הנשמות בג"ע הוא רק לאחרי הקדמת הדין ומשפט כו', וכמארז"ל⁵⁸ מוטב דלידייני כו' וליתי לעלמא דאתי, היינו, שבשביל לבוא לג"ע צ"ל הקדמת הבריור וזינוך בגיהנם, שהם יסורים גדולים ביותר, כמובא באגה"ת⁵⁹ בשם הרמב"ן⁶⁰ שאפילו יסורים של איוב ע' שנה אין להם ערך כלל ליסורי הנפש שעה אחת בגיהנם, ואעפ"כ, כדאי כל יסורי גיהנם בשביל ליתי לעלמא דאתי, מצד גודל התענוג שבג"ע, אפילו ג"ע התחתון. ועוד זאת, שכדי לעלות מגעה"ת לגעה"ע צ"ל תחילה הטבילה בנהר דינור, והעלי' בהעמוד שבין געה"ת לגעה"ע, כידוע⁶¹ בפירוש הכתוב⁶² ובזה הנערה באה אל המלך. ועד שיש נשמות שאינם שייכים ואינם באים לגעה"ע כלל, וכל עליותיהם הם בגעה"ת בלבד. וכל זה הוא לפי שבג"ע מאיר בחי' ממכ"ע שיש בו הגבלה והתחלקות. משא"כ תחיית המתים הוא מבחי' אוא"ס הסוכ"ע, שלא שייך בו חילוקי מדריגות, ולכן גם בעולם התחי' אין חילוקי מדריגות, והוא בחי' אחת בדרך כלל, ולכן אמרו⁶³ שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא (דקאי על עולם התחי').⁶⁴ וזהו ענין אני אני הוא שיהי' לעתיד בתחיית המתים, שיתחברו ב' בחי' אני להיות

61 תו"א מג"א צב, א. צו, א. ק, סע"ב ואילך.

62 אסתר ב, יג.

63 סנהדרין ר"פ חלק (ובפי' הרע"ב, ועוד).

64 ראה תו"א יתרו עג, א. המשך וככה תרל"ז פ"ה ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שצו ואילך). ובכ"מ.

57 ב"ב עה, א. ומוכח שם בסוגיא (ובקרא) דזהו לנשמות בגופים היינו בתחה"מ — אף שגם בג"ע יש הענין דחופה ונכוה כו' (זח"א לט, א ועוד) (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס הנ"ל).

58 חגיגה טו, ב. וראה לקו"ת בשלח א, ד.

59 פי"ב.

60 בהקדמת פירושו לאיוב.

רק מדריגה אחת בדרך כלל, לפי שאז יתגלה אמיטית ענין האחדות באופן של העדר ההתחלקות. ועפ"ז יוקשה יותר אומרו ראו עתה כי אני אני הוא, הרי גילוי זה יהי לעתיד לבוא בתחיית המתים דוקא.

ויובן בהקדם ביאור ההפרש בין שרפים לחיות ואופנים⁶⁵, דהנה, השרפים עומדים ממעל לו⁶⁶, ואומרים קדוש גו'⁶⁷, לפי שמעמדם בעולם הבריאה, דאימא עילאה (בינה) מקנא בכורסייא⁶⁸, ולכן משיגים הם איך שאוא"ס קדוש ומובדל כו', ולכן אין אצלם ענין הרעש, כיון שבא בהשגתם כו'. משא"כ חיות הקודש שמעמדם בעולם היצירה, שאין מאיר שם בחי' הבינה עצמה (כבעולם הבריאה), אלא ע"י התלבשותה בשית ספירן שמקננן ביצירה⁶⁸, אינם משיגים כו', ומצד העדר ההשגה בגלל ההעלם והסתור שבעולם היצירה לגבי עולם הבריאה, נעשה אצלם ענין הרעש. ובפרט האופנים שהם למטה יותר, כמ"ש⁶⁹ אופן אחד בארץ, ותרגומו מלרע, ומבואר בלקו"ת (בפרשת השבוע⁷⁰) שזהו שורש ומקור שע"י ריבוי השתלשלות יתהוה ממנו בחינת רע, הרי אצלם הרעש הוא גדול עוד יותר. והנה, רעש אותיות שער (בשי"ן שמאלית), ואותיות שער (בשי"ן ימנית). שער (בשמאל) הו"ע השערות, שמורה על מיעוט החיות ע"י ריבוי הצמצומים, עד כדי כך, שגם כאשר חותכים את השערות אינו מרגיש כאב. דהנה, ידוע⁷¹ שהיפך התענוג נרגש יותר מענין התענוג⁷², ולכן, מזה שאינו מרגיש כאב כשחותכים השערות מוכח ביותר גדול צמצום החיות שבשערות. ושער (בימין) הוא כמ"ש⁷³ זה השער לה', כמשל שער רחב (לא רק נתיב קצר) המשמש לכניסה וליציאה. וזהו הענין דרעש אותיות שער ואותיות שער בעבודת האדם, שכאשר האדם מתבונן שכללות האור האלקי המלוכש בעולמות הוא אור מצומצם ביותר (עד"מ השערות), ובבחי' האור המלוכש בעולמות גופא ישנם ריבוי צמצומים עד לבחי' אופן אחד בארץ, שזהו שורש מציאות הרע (כנ"ל), ועד לריבוי הצמצומים שיומשך החיות למטה ביותר, למטה גם מהגילוי שבבחי' האופנים, הנה ע"י התבוננות זו נעשה רעש גדול (עוד יותר מהרעש שבבחי' האופנים), ועי"ז נעשה שער רחב לכל ההעלאות וההמשכות.

65 ראה לקו"ת פרשתנו עד, סע"ג ואילך. 71 ראה גם לקו"ת שלח מז, א.
66 ישע"י ו, ב. 72 בזכרון אחדים: כיון שהענין דהיפך
67 שם, ג. 73 תענוג מגיע בעומק יותר ("עס דערלאנגט
68 תקו"ז ת"ו (כג, א). טיפער").
69 יחזקאל א, טו. 73 תהלים קיח, כ.
70 עז, א.

וזהו גם ענין התורה שירדה למטה ונתלכשה בשכל אנושי, שענין זה נעשה ע"י ריבוי הצמצומים, שהר"ע השערות (שער בשמאל), ועז"נ⁷⁴ קוצותיו תלתלים, תילי תילים של הלכות⁷⁵, שקאי על הלכות התורה דכתיב בהם⁷⁶ סלסלה ותרוממך, שע"י בירור וסלסול השערות להפריד ההלכות שלא יהי' שום קושיא מזה לזה, עי"ז מתרומם הנפש, והיינו, שדוקא ע"י לימוד הלכות התורה כפי שירדו ונתלכשו בגשמיות ע"י ריבוי הצמצומים שהר"ע השערות (שער בשמאל), נעשה שער (כימין) רחב לכל ההעלאות וההמשכות כו'. אמנם, עיקר הענין דשער רחב נעשה ע"י עבודת התשובה. דהנה, העבודה דקיום התומ"צ שנתלכשו בדברים גשמיים, הרי זה באופן שהדברים הגשמיים הם רק שרש למציאות הרע (כנ"ל בפירוש אופן אחד בארץ, שתרגומו מלרע, שזהו רק שרש מציאות הרע), משא"כ העבודה דתשובה שהיא לאחרי שחטא ופגם ועבר את הדרך כו', שזהו מציאות של רע ממש שנפל בשבירת הכלים כו', הרי כיון שהצמצום (ענין השערות, שער בשמאל) הוא ביותר, הרי גם הרעש שנעשה עי"ז הוא גדול יותר, ובמילא נעשה עי"ז שער (כימין) רחב עוד יותר.

ועפ"ז יובן מ"ש ראו עתה גו', דהנה, אע"פ שגילוי הסוכב שהוא אור הבלי גבול (שעל ידו נעשה אמיתית ענין האחדות, אני אני הוא) יהי' לעתיד לבוא בתחיית המתים, מ"מ, גילוי זה נעשה ע"י העבודה בזמן הזה דוקא, כמ"ש רבינו הזקן⁷⁷ שכל הגילויים דימות המשיח ותחיית המתים תלויים במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות⁷⁸. ולכן נאמר ראו עתה גו', כי, מצד העבודה דתומ"צ שנתלכשו בדברים גשמיים, ובפרט מצד עבודת התשובה, ישנו גם עכשיו מעין גילוי דלעתיד לבוא. וכזה יובן ג"כ מ"ש את הוי' האמרת היום גו' והוי' האמירך היום גו' לשמור כל מצותיו⁷⁹.

זה יכולה העבודה דעכשיו להיות הכנה להגילוי דלעתיד, כיון שגם עכשיו ישנו מעין הגילוי דלעתיד בהענין דמ"ת שבכל יום*.
 (79) ברשימת ההנחה שתח"י — חסר התירוץ. ועיין בהמאמר שבקונטרס הנ"ל (המו"ל).

(* ברשימת ההנחה צויין שיתכן שקטע זה הי' בהשיחות (המו"ל).

(74) שה"ש ה, יא.
 (75) ראה שהש"ר עה"פ.
 (76) משלי ד, ת.
 (77) תניא רפל"ז.
 (78) וכמבואר שם (פל"ו) שכבר הי' לעולמים מעין זה (מעין הגילויים דלעתיד) בשעת מתן תורה, שהכוונה בזה, שע"ז שכבר הי' גילוי זה בשעת מתן-תורה, ניתן הכח להמשיך גילוי זה גם עכשיו, לפי שהענין דמ"ת ישנו גם בכל יום ויום, ומצד

(ה) וזהו⁸⁰ מ"ש כנשר יעיר קנו שהוא התעוררות⁸¹ רחמים רבים דבחי' נשר, שבא אחרי הקדמת העבודה דחודש אלול שהוא עבודה מלמטה למעלה, כהר"ת דאלול אני⁸² לדודי ודודי לי⁸³, אלא שיש על זה נתינת כח מלמעלה⁸⁴ אבל העבודה עצמה היא בדרך מלמטלמ"ע, דבכללות הו"ע עבודת התשובה שהיא עבודה שמלמטלמ"ע. שזהו יצרנהו כאישון עינו, אישון עינו הוא השחור שבעין ומ"מ הנה עצם כח הראי' הוא דוקא ע"י האישון, דכמו"כ יוכן בעבודת האדם, שדוקא ע"י עבודת התשובה בדרך מלמטלמ"ע שהו"ע שחרות והעלם, הנה מצד השער (בשין שמאלית) נעשה המשכה רחבה לעורר רחמים רבים מבחי' אב הרחמן ואב הרחמים, להמשיך ולתקן את כל הפגמים שפגם במ"ע ובמל"ת. וזהו המשך הפסוקים יצרנהו כאישון עינו כנשר יעיר קנו ישאהו על אברתו הוי' בדד ינחנו, שע"י העבודה דאישון עינו הוא עבודת התשובה כנ"ל, עי"ז כנשר יעיר קנו הו"ע המשכת הרחמים למלאות את כל הפגמים, בין במ"ע שהו"ע ישאהו על אברתו שקאי על רמ"ח פיקודין רמ"ח אברין דמלכא, ובין במל"ת שהו"ע הוי' בדד ינחנו (גם הנה הוי' עצמו כולל מ"ע ומל"ת, ו"ה הוא מ"ע וי"ה הוא מל"ת⁸⁵), שכל ענינים אלו מתקנים ע"י המשכת הרחמים הבאים ע"י עבודת התשובה שהו"ע אישון עינו. ובאמת, הנה לפי משנ"ת לעיל בענין השער רחב שנעשה ע"י השערות דוקא, הרי ע"י העבודה דאישון עינו הנה לא זו בלבד שנתמלאים כל הפגמים, אלא שע"י עבודת התשובה נמשך אור עליון יותר מהאור שנמשך ע"י העבודה דתומ"צ, שלכן גם צדיקים צריכים לעבודת התשובה. וזהו כללות ענין העבודה דחודש אלול בדרך מלמטלמ"ע, שע"י נעשה המשכת י"ג מדות הרחמים ביו"כ בסליחה ומחילה על כל הפגמים, ולא רק שמתמלאים הפגמים אלא שנמשך אור עליון יותר, שזהו מה שבסיום תפלת נעילה אומרים שמע ישראל כו' ומסיימים לשנה הבאה בירושלים, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיבתא⁸⁶, שהוא המשכת בחי' השער רחב גם בצדיקים.

83) אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א. פע"ח שער ר"ה פ"א.
84) ראה לקו"ת ס"פ ראה.
85) בארוכה ראה לקו"ת ר"פ פקודי.
86) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת פרשתנו עה, סע"ב. ובכ"מ.

80) מכאן עד סוף המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.
81) ראה בכל הנ"ל לקו"ת פרשתנו ד"ה כנשר.
82) שה"ש ו, ג.